

Slåskulturen

Linjefags opgave

Kristina Toft Grabe

Studie nummer 31122

Vejleder: Jette Lindgaard

Dato: Esbjerg, 17/1 2008

Omfang Tegn????

UCVest

Pædagoguddannelsen

Skolebakken 171

6705 Esbjerg Ø

Indledning

Jeg vil i denne opgave se nærmere på begrebet slåskultur. Jeg fik personlig interessen for slåskulturen i forbindelse med bevægelsesfag på pædagoguddannelsen, som jeg har som liniefag. I forhold til mine praktiker/empiriindsamling, har jeg ikke stødt på nogen pædagoger der har kendt begrebet slåskultur. Jeg mener, at alle pædagoger burde kende begrebet, da der ligger mange gode værdier i den gode slåskamp. Nogle af de gode værdier kan man høre hvis man går ind på www.slaaskultur.dk og klikker på et felt der hedder PR Site(5/1 2009). Her får man mulighed for at høre en pædagog, der bliver interviewet i forbindelse med, at han tager ud i børnehaver og lærer pædagoger brugen af slåskulturen. Han mener, som jeg, at for få pædagoger har kendskab til slåskulturen som blandet andet indeholder fægtekampe, slag, spark og rulleteknikker, ting de fleste kender, bare uden at kende de pædagogiske værdier og normer i brugen af dem. Det drejer sig altså om hvad de her lege kan lære børnene. At høre ham fortælle om alle de muligheder der ligger i slåskulturen, og hvordan han kan se på de børn, der bliver introduceret til legene, hvor glade de er for at der endelig er en mulighed for at slås uden at få skældud for det, er med til at bekræfte mig i, at flere burde få kendskab til brugen af slåskulturen. Ifølge Erik Siggaard er en af de hyppigste årsager til at børn bliver skældt ud: ”fordi de er for kropslige” (Erik Siggaard s.15). Når nu børnene ser ud til at kunne lide at slås, som blandt andet kan indebære brydekampe, er der forbløffende få børn der for eksempel går til brydning. Der er kun ca. 2000 brydere i Danmark, og 30 brydeklubber fordelt over hele landet www.brydning.dk.

Jeg har læst mange artikler i Børn og Unge og på(www.boernogunge.dk), for evt. at finde eksempler på nogen der har erfaringer med slåskulturen fra den virkelige verden. Jeg har fundet artiklen ”*Den sunde slåskamp.. Dialog gennem bevægelse*” (Henrik Stanek), der specifikt handler om brugen af slåskulturen i en børnehave. Her viser det sig, at børnene via slåskulturen får øget deres sociale kompetencer, som ses ved, at de er blevet bedre til at give hinanden knus og kram, samt være mere kropsbevidste. Derudover har jeg fundet artiklen: ”*Den sunde slåskamp*”. Som lægger vægt på vigtigheden og værdierne i slåskulturen.

Det er bl.a. disse artikler der leder mig hen på opgavens hensigt om hvorvidt man kan styrke/fremme børns sociale kompetencer gennem slåskulturen. Ifølge teoretikeren Michael Blume kan man introducere slåskulturen til børn helt ned til 5-6 års alderen, og da min praktiklogbog er skrevet ud fra netop den alders gruppe, vil jeg afgrænse mig til denne aldersgruppe i min opgave.

Problemformulering

På baggrund af min indledning er jeg nået frem til følgende problemformulering:

Hvordan kan man i pædagogisk praksis anvende slåskulturen til at fremme 5-6-årige børns sociale kompetence?

Emneafgræsning

Jeg vil i opgaven kun komme ind på drenge i forbindelse med slåskulturen. Jeg vil i opgaven ikke komme ind på børns udvikling i 5-6-års alderen. Jeg vil kun belyse pædagogens rolle i forhold til slåskulturen.

Metode

I det følgende præsenteres opgavens opbygning, valg af teori og metode til at svare på min problemformulering.

Opgaven er bygget op omkring et mindre projekt som en medstuderende og jeg har lavet i en børnehave(se bilag, praktiklogbog). Eftersom projektet i børnehaven handlede om at indføre slåskultur og analysere børnenes og vores egne reaktioner og handlinger på fænomenet, vil den anvendte teori som inddrages i opgaven kun handle om slåskultur og sociale kompetencer.

For at kunne svare på problemformuleringen, har jeg søgt en del på nettet, og læst fag litteratur, den primære søgning, har været på begrebet slåskulturen, for at få så meget viden om brugen af den, udført i praktisk.

Jeg har fundet følgende hjemme sidder, der har været nyttige i forhold til at skaffe viden om slåskulturen www.slaaskultur.dk og www.kampogkultur.dk

På forsiden af www.slaaskultur.dk er der et felt der hedder PR Site. Der under er der mulighed for at lytte til 2 radio udsendelser, hvor en pædagog bliver interviewet om brugen af slåskulturen. Det har været inspirerende at lytte til noget, fra den virkelige verden.

Jeg har læst mange artikler i Børn og Unge og på(www.boernogunge.dk), for evt. at finde eksempler på nogen der har erfaringer med slåskulturen fra den virkelige verden. Jeg har fundet en artikel der specifikt handler om brugen af slåskulturen i en børnehave, samt en artikel der fortæller om ”Den sunde slåskamp”.

Af litteratur til at belyse begrebet slåskultur har jeg fundet frem til Michael Blumes bog om slåskulturen. Grunden til, at netop Blumes bog er valgt, skyldes at problemformuleringen netop spørger til begrebet ”slåskulturen”. Bogen henvender sig til pædagoger og andre fagfolk, som arbejder med børn og unge. Den er skrevet med det formål, at man ud fra bogen kan planlægge og gennemføre et forløb med børn og unge, som en introduktion til slåskulturen, samt en viden om teorien og de pædagogiske værdier.

Michael Blume er født og opvokset i Syd-tyskland hvor han er uddannet som gymnasielærer i idræt, pædagogik, drama og historie fra universitet i Bremen. Han er i dag ansat som seminarielærer i drama, bevægelse og pædagogik på Ikast- Seminariet. Det er også ham der er ophavsmanden til det øvrige materiale, som jeg har læst/søgt/hørt om. Og jeg anvender derfor hans teori i opgaven.

Til at belyse problemformuleringen omkring slåskulturen og de sociale kompetencer, vil jeg anvende udviklingsmodellen, der er beskrevet i Ole Wohlgemuth bog Håndbog i naturpædagogik. Ole Wohlgemuth er uddannet biolog, cand. scient. Modellen er lavet af Jean Piaget og Bent Leicht Madsen. Piaget var en schweiziske udviklingspsykolog, der til hans død i 1980 arbejdede med børns kognitive udvikling. Bent Madsen er uddannet dyrlæge 1971. Lærer i naturfag og socialmedicin, og i almen pædagogik på Albertslund Børnehaveseminarium fra 1972. licentiatstudium (pædagogik)1979-90, kandidat-stipendiat (biologi) 1982-84 på Danmarks Lærehøjskole.

Modellen er velvidende skrevet i en naturfagsbog, men jeg har alligevel valgt modellen til at belyse min empiri. Modellen skal være med til at understøtte, Michael Blume i, at man skal anvende slåskulturen over længere tid, og der skal en fordybelse og masser af erfaringer til, før man kan udvikle kompetencer, som for eksempel de sociale.

Til at definere begrebet social kompetence inddrager jeg Helle Rønholt som i bogen: ” Idrætsundervisning - en grundbog i idrætsdidaktik” hun beskriver de fire handlekompetencer, hvoraf social kompetence er den ene. Helle Rønholt er lektor, Ph.d., og Cand. mag i pædagogik og idræt. Jeg vil udelukkende bruge de sociale kompetencer, da det er dem der er relevant i forhold til problemformuleringen.

Teori.

Jeg vil i opgaven bruge følgende teori til at belyse min empiri fra børnehaven.

Michael Blume beskriver i hans bog, begrebet slåskulturen således:

Ved slåskulturen forstår jeg kæmpe, hvor 2 eller flere mennesker står over for hinanden og gennemføre et opgør efter faste regler og ritualer i en overskuelig, beskyttet ramme. På et dybere plan handler slåskulturen om at finde de rigtige holdninger og værdier, altså om, hvordan 2 modstandere møder hinanden.(Michael Blume s. 13. 2002)

Målene med at bruge/anvende slåskulturen er følgende

- At lære børnen at kæmpe en ærlig kamp
- At de lærer at kæmpe hensynsfuldt
- At de lærer slåslege og deres variationer at kende
- At de selv kan regulere og dømme en kamp
- Af de får direkte og elementære kropserfaringer
- At kropserfaringer fører til erkendelse om sig selv, ens kunnen og ens grænser og til erkendelse om sociale værdier og normer, som er forbundet med at kæmpe.(Blume s.46)

Slåskulturen handler ikke så meget om, at forbedre barnets motorik, men om en bevægelseshandling, som kan udvikle barnets personlighed. Igennem kampene sker der en kompetenceudvikling, som kan føre til en forståelse af sig selv og modstanderen. Slåskampe er fysisk krævende, som giver mange vigtige kropserfaringer, der giver børnene mulighed for at udforske deres stærke og svage sider, samt blive bevidste om hvad gør ondt og hvad gør ikke ondt.(Blume 02. s. 13-14.)

Det er en del af børns legekultur, at lege kampe, derfor er det vigtigt, at give børnene nogle redskaber, der kan sætte dem i stand til selv at lave slåskampe, og selv blive i stand til at stille deres egne regler og ritualer op for en slåskamp.(Blume 02.s 18).

Disse regler er grundværdien for den gode slåskamp

- Kæmp med hinanden, ikke mod hinanden
- Find en partner med samme størrelse og vægt
- Kæmp fair: der er forbudt at slå, sparke, nive, bide også vider.
- Hvis en siger ” STOP” skal der stoppes
- Giver underviseren et bestemt signal, skal alle kampe stoppes med det samme
- Inden påbegyndelse af kamp skal alle være klar
- Respekter dommerens afgørelse

Kampene handler også om at kunne tackle sejre og nederlag, at kunne kæmpe med forskellige modstandere, for at finde ud af hvem der er den stærkeste. Det er de følelsesmæssige indtryk, man husker bedst fra en kamp, som for eksempel, sejrusrusen, skuffelsen og irritationen, men det er også de følelser der er afgørende for om man bliver motiveret til, at gide eksperimentere med slåskampenes muligheder. Her har pædagogerne en meget vigtig rolle, at sikrer at kampene bliver udført af to ligeværdige modstandere. Hvis ikke kampene er ligeværdige bliver de kedelige eller motivationen falder. Hvis man vinder alle kampene, fordi ens modstander for eksempel er tyve centimeter lavere end en selv, er der ingen relevant udfordring og man vil hurtigt kede sig. Ligeværdighed er et meget vigtigt princip, for at få den mest optimale kamp(Blume 02. s.21-25)

Først når vi har gjort vores erfaringer med kampe og har fordybet os i emnet, bliver disse erfaringer grundlag for at kunne udvikle kompetencer: Jeg- kompetence, du-

kompetence og social kompetencer, som indeholder værdigrundlag og etiske holdninger. Den proces er langvarig og kræver slåskulturen bliver en del af det pædagogikken og optages i børns hverdag (Blume 02. s. 26-27).

Udviklingsmodellen

Som tidligere nævnt har Piaget og Madsen udarbejdet en udviklingsmodel. Modellen skal bruges til at få en forståelse for, hvad der skal til fra man bliver motiveret til noget (slåskulturen), til det kommer til at ligge i ens bevidsthed. De mener, at en god bearbejdelse er væsentlig for at få placeret oplevelsen i sin indre struktur, og der ved at blive i stand til at bruge oplevelsen (slåskulturen) i andre sammenhænge. (Wohlgemuth . 13). Der hvor Piaget og Madsen udviklingsmodel adskiller sig fra andre udviklingsmodeller er, at de ikke bare mener, at man kan køre fra toppen til bunden i pilens retning, den lige ned. Man kan godt køre tilbage igen, og gå fra en kasse til en anden, i pilens retning. (Figur 1)

Forklaring på modellen:

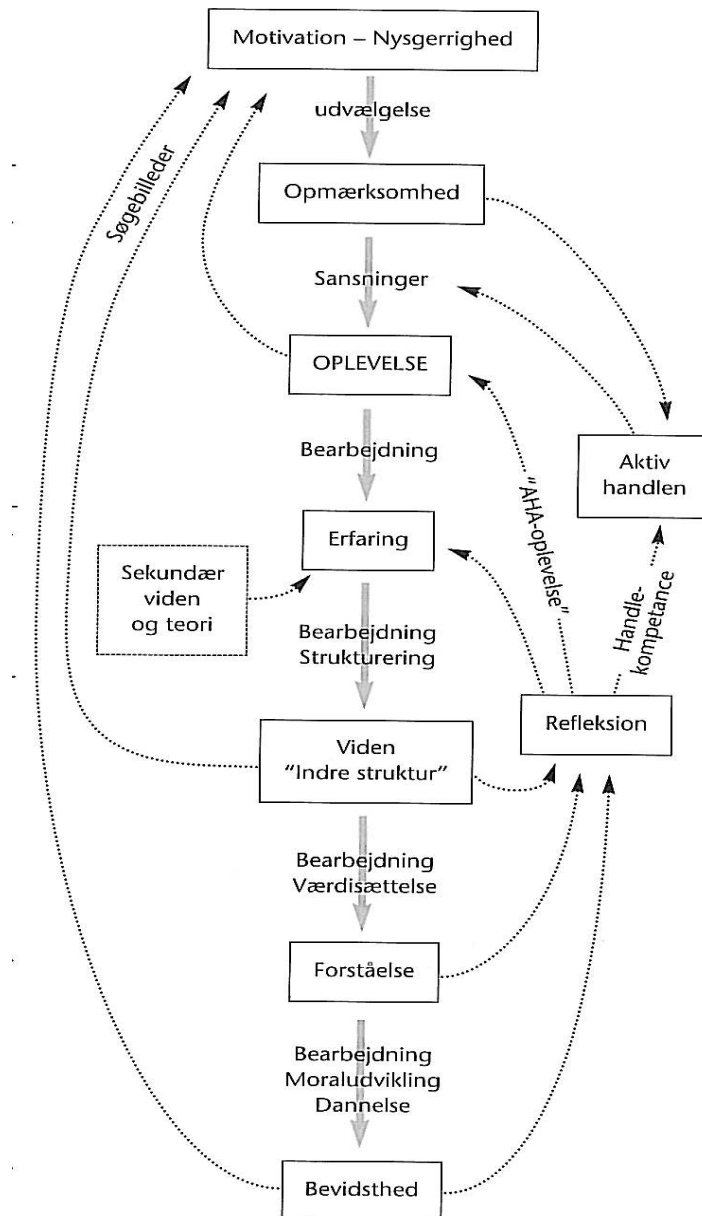
Den er forklaret fra top til bunden i pilens retning den lige ned. Det er forskelligt fra person til person, hvor mange gange man skal gennem modellen, før det bliver til en bevidsthed.

- Man bliver motiveret til noget, ved at man bliver gjort nysgerrig
 - så udvælger man sig det man finder mest interessant
- Ens opmærksomhed er fanget
 - ens sanser bliver tændt, fordi man er blevet gjort opmærksom på noget
- Man er nu i gang med at få en oplevelse
 - når man oplever, kan man bearbejde, det man oplever
- En bearbejdning kan give en erfaring.
 - så kan man bearbejde sin erfaring, få struktur på sin oplevelse
- Man har nu belæg for at få en viden
 - man kan så bearbejde sin viden, værdisætte den

– Til at få en forståelse

forståelsen, kan give en moraludvikling, en dannelse

– Nu er ens oplevelse bearbejdet gennem mange faser, og kan nu ligge i ens bevidsthed (se tegning)

Figur 1. Skitseret model for naturoplevelsers påvirkning og udvikling af bevidstslag – se forklaring i teksten.

Social kompetence

Der er 4 områder inden under den almene handlekompetence, kropslig kompetence, idrætslig kompetence, personlig kompetence og social kompetence.

Ifølge Helle Rønholdt indgår følgende muligheder i social kompetence.

Gennem mulighed for

- At forstå, acceptere og kritisk vurdere regler/normer
- Rollefleksibilitet
- At løse konflikter
- At tage ansvar
- At forhandle
- Kommunikation
- Et positiv samvær, samarbejde
- At. Føle sig solidarisk med andre

Observationer og refleksioner på empiri:

Empirien er lavet med en med studerende i en børnehave, med 6 drenge i alderen 5-6 år, over 2 dage med en uges mellemrum. Ifølge Blume er det lige den rigtige alder til at præsentere slåskulturen. Målet med praktik forløbet, var at introducere drengene for slåskulturen, og give dem nogle regler og rammer for den gode slåskamp, som de eventuelt fremover kunne få glæde af. Jeg skulle yderlig have fokus på om slåskulturen, kunne bruges til at fremme drengenes sociale kompetencer.

Vi mødte 6 meget forventnings fulde drenge, da vi ankom til børnehaven, der bare var ivrige for at komme i gang. De var motiveret/ nysgerrige efter hvad vi skulle lave med dem. Her er det en klar fordel, at vi også udviste begejstring, og var klar til at sælge ”varen”, for at bevare deres nysgerrighed. Vi satte os i en pædagogisk rundkreds, for at fortælle om grundværdierne i den gode slåskamp. Drengene gik straks i gang med at fortælle om ting fra deres egne oplevelser med at slås, det de lagde meget vægt på var, at det ikke må gøre ondt (logbog . 6). Vi havde deres fulde opmærksom, og en god dialog omkring grundværdierne i slåskulturen.

Vi gik i gang med opvarmningen, som vi havde forberedt skulle være en slags introduktion, for det efter følgende vi skulle lave med drengene. Vi imiterede elementer fra slåskulturen som for eksempel karatespark, boksning, fægtning, løb, rul og så vider, imens vi hørte musik. De var vilde med det, og de fik en oplevelse af det, de skulle lave bagefter. Vi havde på forhånd valgt 8 kampe ud fra Michael Bulmes bog om slåskulturen som drengene skulle lave. Drengene var vilde med opvarmningen, som efter følgende gerne ville klappe af sig selv.(logbog s. 7.)

Den første aktivitet vi lavede, var ”numseskub” (logbog s. 6) Drengene skulle stå med numserne mod hinanden og skubbe med numsen, det gælder om at få modstanderen til at tage et skridt. Vi fandt meget hurtigt ud af, at drengene havde forskellige styrker, så vi måtte hele tiden måtte skifte modstander ud, så alle fik en mulighed for at vinde, ellers tabte de hurtigt motivationen (logbog s. 7). De var bestemt ikke særlige gode til at tabe. Vi var derfor ved alle de øvrige aktiviteter, meget opmærksomme på, at løbende skifte modstander. Vi lavede bagefter lavede vi ”tigertræk”, hvor 2 drenge skal slå overfor hinanden og holde hinanden i hånden. Det gælder om at trække hinanden over den fælles streg, der er imellem dem. Her fik de stor mulighed, for at mærke deres styrke, de træk i hinanden, med meget voldsom kraft. Vi valgte, at tage en pause, for lige at gentage reglerne. Stop betyder stop, og man starter først når man har sagt 1-2-3 nu. Næste aktivitet ”frøkamp” hvor drengene skulle sidde på hug med armene over kors, og forsøge at få hinanden ud af balance, gik ikke så godt. Drengene havde ikke motorikken til at udføre denne opgave, vi gik hurtig ind og afbrød kampen.(logbog s. 7) De skulle have en positiv oplevelse med slåskulturen, og ikke, at de ikke kunne finde ud af det. Igen havde vi en stor rolle i at det lykkedes. De øvrige aktiviteter forløb, som de to overnævnte, nogen med større succes end andre. Gennem alle kampene, var drengene også meget bevidste om hvem de ville kæmpe med, fik de ikke lige den modstander de ønskede, kunne de godt finde på at sige: ”ham gider jeg ikke slås med ” eller ”han er dårlig” fik de ikke deres vilje, gik de bare ud af kampen. Drengene havde ikke på noget tidspunkt noget imod den fysiske kontakt, de fik til hinanden under kampene (logbog s. 8) Inden vi forlod drengene spurgte vi, hvad de havde syntes om kampene. Alle 6 var enige om, at de kampe de ikke magtede, var dårlige, og at hvis de havde slået sig en af kampene, så var den også dårlig. De ville dog alle gerne mødes med os igen.(logbog s. 9)

Anden og sidste gang vi kom, havde vi fjernet de kampe de ikke kunne finde ud af, og havde erstattet dem med nogen nye. Vi havde dog samtidigt valgt at holde fast i nogen af de aktiviteter, som havde lykket. Drengene var glade for at se os igen, og de deltog igen med stor iver i opvarmningen, som var den samme som sidst. (logbog s. 11) Vi havde fra sidst fået lidt større kendskab til drengenes styrke, og vidste vigtigheden at vores engagement og hjælp. Vi startede med at gentage reglerne fra sidst, drengene nikkede anerkendende, og kunne også godt selv huske nogen af dem. Vi fik også en snak om, at alle skulle kæmpe med alle, og at man kunne blive ked af det, hvis ens kammerater ikke ville kæmpe med en. Drengene deltog, med lidt større engagement end sidste gang, for nu kunne de genkende nogen af kampene. Vores lidt større overblik, end fra første gang, smittede af på børnene, de fik mere overskud til også selv at komme med forslag til kampe. (logbog s. 12). Da vi spurgte drengene, hvad de syntes om dagen, var de alle enige om at det havde været skægt at prøve kampene, og at de gerne ville have vi kom igen.

Diskussion

Jeg vil gennem de forskellige teorier og min empiri (se bilag praktiklogbog) forsøge, at belyse om slåskulturen eventuelt kan fremmes 5-6-års børns sociale kompetencer.

Blumes teori omkring slåskulturen, passer meget godt på det, jeg oplevede i børnehaven. Blume siger, det er en langvarig proces at lære slåskulturen at kende, og det kræver at den bliver en del af pædagogikken i børnehaven, hvis børnene skal udvikle de sociale kompetencer. Grundværdierne til den gode slåskamp, skulle de overholdes, krævede det vores tilstedeværelse, eller flere gange til at indøve dem. De to gange jeg var der, var slet ikke nok, de nåede kun lige at blive bekendt med reglerne. Skulle de lagres til deres bevidsthed, og de skulle kunne bruge reglerne i andre sammenhænge, kræver det som nævnt en langvarig proces. Det var meget tydeligt, at de fik deres følelser frem, specielt når de tabte, de blev meget sure. Drengene havde ikke noget imod den fysiske kontakt i øvelserne. Fordelen ved at drengene har en fysisk kontakt, er at fysisk kontakt, øger kropserfaringer og deres sociale kompetencer.

De skal i gennem udviklingsmodellen mange gange før værdierne fra slåskulturen, kommer til at ligge i deres bevidsthed, og de kan anvende den i andre sammenhænge. Da vi kun var

der 2 gange, og ud fra det jeg oplevede, nåede drengene ikke længere i udviklingsmodellen, end at de fik en god oplevelse. Der var måske en dreng, der kom ned til forståelse (figur 1), da han selv kommer med et andet forslag, til hvordan kampen kunne foregå, så hans modstander også kunne prøve at vinde. (Rønholt). Det er vigtigt, at kampene svarer til børnenes kompetencer, kan de ikke mestre kampene giver de op (Blume). Det næste der er afgørende for, at de har mod på at lære slåskulturen at kende er, at de er jævnbyrdige med hensyn til styrken i deres slåskampe ellers går det ikke. Det er ikke alderen eller højden der er afgørende, men hvor stærke de er, om de kan holde kampen kørende (Blume). De blev sure og kedede af det hvis de tabte hele tiden. Det var ikke motiverende for nogen, når de hele tiden gik ud af legen fordi de tabte. Det stillede store krav til os, da vi gerne ville have, de skulle have en oplevelse med slåskulturen (Figur 1) En sjov og god kamp begynder med 2 ligeværdige modstandere, hvor man kan skiftes til at vinde og tabe til hinanden. En vigtig ting for den gode kamp var også, at de huskede på grundværdierne i den gode slåskamp før de gik i gang, at de huskede ikke at gå i gang før man var klar og havde sagt 1 2 3 nu. For at få en god start med slåskulturen, syntes jeg det er vigtigt, at der er en pædagog med til at styre legene fra starten, så børnene får en så positiv oplevelse som muligt. Jeg er stadigvæk stor tilhænger af slåskulturens værdier, men er blevet meget bevidst om at den kræver en god og motiveret pædagog. (Blume)

Konklusion

Efter jeg har arbejdet med denne opgave om slåskulturen ved jeg, at slåskulturen kan påvirke børnene på mange måder. Slåskulturen er blandt andet en god måde til, at udvikle børns kropsbevidsthed, kropserfaring, taber og vinder mentalitet og styrke deres sociale kompetencer. Det at børnene udvikler deres sociale kompetence, kan resultere i at, de er bedre rustet til at kunne begå sig socialt i for eksempel i andre sportsgrene som fodbold.

For at man som pædagog kan styrke den sociale kompetence gennem slåskulturen er det vigtigt, at man viser stor engagement og anerkendelse. Det vigtigst, er at man tilpasser aktivisten til børnenes niveau, hvilket slåskulturen også er velegnet til.

Det, at lære at slå på den gode måde, kunne måske også stimulerer de lidt mere ”kropslige” børn, da det kan være fysisk hårdt at kæmpe, så fik de måske heller ikke fik så meget skæld ud(Siggaard) Anvendelse mulighederne med slåskulturen er mange, det kræver blot at institutionen indføre slåskulturen som et pædagogisk redskab, og lære teorien bag..

Perspektivering

Som nævnt i indledningen, er der kun 2000 mennesker i Danmark, der går til brydning. Sætter man det i forhold til hvor mange der går til fodbold, udgør brydning en meget lille procentdel. I brydning får man mulighed for at, prøve sine kræfter af og får en højere kropsbevidsthed, der er med til at øge de sociale kompetencer. Fodbold er den største sportsgren i Danmark, både blandt piger og drenge www.dbu.dk/news Fodbold er et hold spil, hvor man som udgangspunkt er nødt til, at besidde sociale kompetencer og en forståelse for andre mennesker, så man ikke bare sparker sine med spiller over skinne benet, for at få bolden eller kommer for sent til træning. Lever man ikke op til de sociale regler i boldklubben, kan man i værste fald blive smidt af holdet.

Slår man ordet ”slå” op i en ord bog, kommer der mange bud på hvordan man kan bruge ordet og i hvilken sammenhæng, mulighederne er mange. Der står bare ikke noget om, at det er et meget stort ”fy ”ord. Lige fra hvornår det lille spædbarn, kan begynde at fægte med sine arme, har en hver mor jeg har mødt sagt. ”fy fy du må ikke slå mor, du skal ae ae”, det vare ved ”næsten” hele livet, man bliver konstant mindet om, at man ikke må slå, og da slet ikke nogen. Det ligger i vores kultur, at man ikke må slå nogen, og der er en lov om at forældre ikke må slå deres børn. Når man nu alligevel kan høre i nyhederne, at voksne slår deres børn, unge mennesker der banker folk til døde, kunne man jo spørge sig selv om, kunne de ting være undgået, hvis alle børn samtidigt med, at de får at vide, de må ikke må slå på nogen, blev præsenteret for værdierne i den gode slåskamp, og der ved muligheden for at udvikle deres sociale kompetencer? Slåskulturen kan ikke rede verden og dens grusomheder, men mange bække små, gør en stor å, så hvorfor ikke starte et sted?

Litteraturliste

Blume, Michael, Slåskultur en teoretisk og praktisk bog om slåskampe, Pædagogisk bogklub, 2002, 1. udgave.

Rønholt, Helle og Birger Peitersen, Idræts undervisning en grundbog i idrætsdidaktik, (side 98-110) Forlaget Hovedland, 2003, 1 udgave, 5 oplag.

Siggaard, Erik. Skæld mindre ud. Gyldendals Bogklubber, 2007, 1. udgave, 1 oplag

Wohlgemuth, Ole. Håndbog i naturpædagogik, (side 1-31) Forlaget politisk revy, 2006, 2 udgave, 1 oplag.

www.slaaskultur.dk

Radio udsendelser: De er sendt henholdsvis 12 april 2008 og 21 april 2008.

På P4 og P1

Artikler:

<http://www.bupl.dk/internet/BoernOgUnge.nsf/0/BB1F47F9FC4CCD3FC1256D2C0...>

23-10/08, 21/2003, Henrik Stanek: Den sunde slåskamp; Dialog gennem bevægelse

<http://www.bupl/internet/BoernOgUnge.nsf/0/BB1F47F9C4CCD3FC1256D004>

23-10/08, 21/2003, Henrik Stanek: Den sunde slåskamp

...

Bilag: Praktiklogbog